

Χριστόφορος Μάλαμας: ο αδικημένος

Ραδιοφωνία 97.7
22 ΟΚΤ. 1998

Αυτό τ' αγόρι με τα μάτια τα μελιά το είχα γνωρίσει μέσα στη δεκαετία του '50, τότε που σπούδαζε Νομικά στη Θεσσαλονίκη. Χριστόφορος Μάλαμας. Το γελαστό παιδί που δεν το σκοτώσαν οι εχθροί μας, αλλά η ίδια η ιδιουσυνγκρασία του, που συνομίζεται στη μετριοφροσύνη και στην αποχή από κάθε προσπάθεια αυτοπροβολής. Ο πεζογράφος, ο ποιητής, ο ηθοποιός, ο σκηνοθέτης Χριστόφορος ουδέποτε επιδίωξε τη δημοσιότητα. Αλλά κι εκείνη τον άφησε στο περιθώριο, γιατί είναι αυτάρεσκη, κακή και εκδικητική: δεν έρχεται να σε βρει αν δεν την αναζητήσεις...

Αλήθεια, ποιος στη θέση του Χριστόφορου — που, όπως μαθαίνω, τώρα είναι άρρωστος, όχι σωματικά — ποιος, αλήθεια, στη θέση του θα έμνε άγνωστος με τόσα προσόντα και τόσες διακρίσεις;

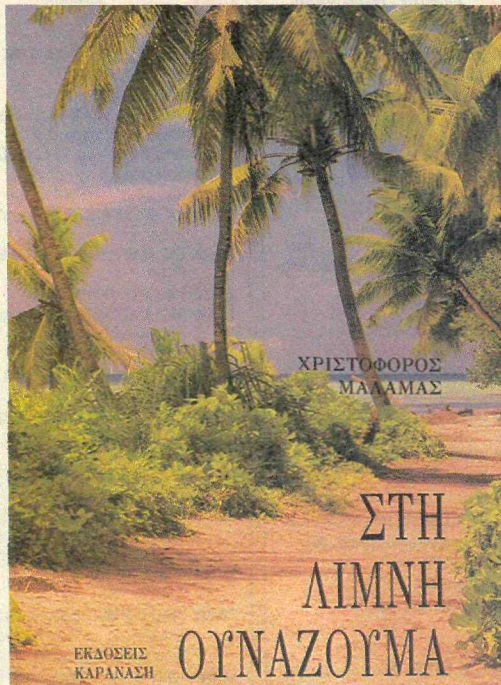
Σπούδασε νομικά, θέατρο, σκηνοθεσία κινηματογράφου και πήρε υποτροφία για τη Γαλλική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση από τον πρόεδρο Σαρλ ντε Γκολ. Το 1963 ιδρύει στη Θεσσαλονίκη σχολή θεάτρου και κινηματογράφου, την οποία έκλεισε η δικτατορία.

1952: *Σαχίμπ Ουσμί*, διήγημα - βραβείο φοιτητικού λογοτεχνικού διαγωνισμού. 1954: *Ωδή στην Κύπρο*, βραβείο Συνδέσμου Νέων Λογοτεχνών. 1956: *Ναΐδα*, διήγημα, Ανθολογία Νέων Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης. 1956: *Η λουλουδένια*, μυθιστόρημα, έπαινος Δήμου Θεσσαλονίκης. 1956: *Το λαχείο*, χρονογράφημα, Α' βραβείο Πανελληνίου Διαγωνισμού Χρονογραφημάτων Ελένης Βλάχου.

1957: *Μια χαμένη μελωδία*, μυθιστόρημα, Α' βραβείο Δήμου Θεσσαλονίκης. 1958: *Το σπίτι του Θεού*, μυθιστόρημα, έπαινος Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς. 1958: *Η λαμπερή κορφή*, μονόπρακτο, έπαινος ΕΙΡ. 1959: *Ο ελευθερωτής των σιδικίων*, δοκίμιο, 6' βραβείο Ελληνοαμερικανικής Ένωσης. 1959: *Η πριγκίπισσα του Βυζαντίου*, μυθιστόρημα, Α' βραβείο Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος. 1960: *Το μεγάλο μάτι*, μονόπρακτο, έπαινος Young Actors του Broadway Center.

1962: *Τα μεριμνικά του καλοκαιριού*, μυθιστόρημα, Α' βραβείο Δήμου Θεσσαλονίκης. 1964: *Ο τρελός της Βαβέλ*, θέατρο, Α' βραβείο παμπηφεί Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος.

1966: *Η φιλόνα*, θέατρο, Α' έπαινος υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. 1973: *Η μικρή Παναγιά της Κορφοῦ*, έπαινος ιστορικού μυθιστορηματος Ιωάννου Κολλάρου. 1974: *Θελασιανή τριλο-*

γία, διηγήματα, έπαινος ΧΕΝ. 1976: *Η τρίτη ανάσταση*, Α' βραβείο διηγήματος BBC. 1977: *Ο τελευταίος χρησμός*, Α' βραβείο διηγήματος Δελφικών Αμφικτιονιών. 1978: *Στη Λίμνη Ουναζούμα*, Α' βραβείο διηγήματος Δελφικών Αμφικτιονιών. 1978: *Το κίτρινο τριαντάφυλλο*, έπαινος διηγήματος Κηφισία '78. 1992: *Πειρατές στη Μεσόγειο*, μυθιστόρημα, Α' βραβείο Πανελληνίας Ένωσης Λογοτεχνών.

Η πένα του Χριστόφορου, γλαφυρή και γοητευτική, δεν ήταν μόνο ιστορική ή επίκαιρη. Συχνά περιείχε και προβλέψεις, από τις οποίες πολλές επαληθεύτηκαν ενώ άλλες τέλειαν να επαληθευτούν. Σήμερα, που οι άνθρωποι, δυστυχώς, αγωνίζονται μόνο για να πλουτίσουν — ακόμα και στις σπουδές εγκαταλείπεται η κλασική παιδεία προς όφελος της οικονομικο-τεχνοκρατικής — επαληθεύεται, έστω και μερικώς, το παρόν, μια προ τριακονταετίας πρόβλεψη του Χριστόφορου Μάλαμα για το μεταίχμιο μεταξύ εικοστού και εικοστού πρώτου αιώνα:

«Δε φιλοδοξώ διόλου να συγκταλεχθώ ανάμεσα στους περισπούδαστους μελλοντολόγους, αν επιχειρήσω να φανταστώ τις τεράστιες δυσκολίες που θα 'χουν ν' αντιμετωπίσουν οι υπεύθυνες σφές κεφαλές της τότε εποχής — στις αδυσώπητες

εκείνες ώρες — παρόλο που η αντίστροφη μέτρηση έχει κιάλας αρχίσει στην ψυχρή κλειψύδα της Ιστορίας και του Χρόνου, χωρίς ακόμα να την αισθάνονται — ή τουλάχιστο να τη συνειδητοποιούν στον απαραίτητο βαθμό — οι γενιές που βρίσκονται στο τρομερό αυτό Σήμερα, που απειλεί από μύριες θεατές ή αθέατες μεριές τη Ζωή.

Θεωρώ βέβαιο — μακριά από κάθε διάθεση να μειώσω το ζήλο των συγγραφέων επιστημονικής φαντασίας — πως θα 'ρθει μια εποχή, όπου ο άνθρωπος δεν θ' αγωνίζεται πια να ' αποκτήσει το δικαίωμα στη γνώση, ο πλούτος θ' αποτελεί μια ακατανόητη, αναιχρονιστική έννοια — μια που το χρήμα θα 'χει καταργηθεί — η εξουσία θα σκεταί, ή θ' απορροάζεται, από υπερεξελιγμένους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, που θα παραδίνουν το δαχτυλίδι του Μεγαλέξαντρου "τω κρατίστω" και ιδέες, σαν της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της ειρήνης ή της αλήθειας, δεν θα στέλνουν πια τους ανθρώπους στη φυλακή, μια που — στον ιδεώδη εκείνο αυριανό, ευτυχισμένο κόσμο — θα 'χουν καταστήσει (πανανθρώπινα όπως θα 'ναι αγαθά, κοινής ωφέλειας και καθημερινής χρήσης), σεπτές μουσειακές μαρτυρίες, από ένα μακρινό θάσσανισμένο παρελθόν, όπου ο άνθρωπος αγωνιζόταν — πλάθοντας με ιδρώτα, δάκρυα και αίμα τον ίδιο τον εαυτό του και πασκίζοντας να σταθεί στα πόδια του — να καταξιώσει τη ράτσα του, ξεχωρίζοντας απ' τους ζωικούς του προγόνους. (...) Στο κατώφλι μιας νεογέννητης εποχής (...) όταν πια θα ευχόμαστε να 'ρθουν οι μέρες που δε θα χρειάζονται αξιοθαύμαστα κατορθώματα και δακρύβρεχτες, ηρωικές, "μεγάλες" πράξεις ή θυσίες, για να λευτερωθεί ο άνθρωπος απ' τη δυναστεία του κτήνους και την καταινύστευση του ανθρώπου, θα πάρει η ανθρωπότητα να μεταθέτει τα ουτοπικά οράματά της, μέσα σε μεγαλόπνευστα καλλιτεχνικά έργα, μια που θ' αρχίσει πια να ζει μέσα στην Ουτοπία την ίδια, μια που και η ανθρωπότητα η ίδια θα 'ναι πια αυτοπία...» (Από το διήγημα «Στη Λίμνη Ουναζούμα».)

Γεια σου, Χριστόφορε φίλε μου. Σου εύχομαι περαστικά και εκφράζω τη χαρά μου για το γεγονός ότι δεν σπούδασες οικονομικά, χρηματιστηριακά ή διοικητική επιχειρήσεων. Σε κέρδισε ο ουμανισμός, που τείνει πλέον να εκλείψει. Εκφράζω και τη λύπη μου που σε είχαμε όσο σου αξίζει και η κρατική τηλεόραση, την οποία επί χρόνια υπηρέτησες. Αποκόμισες όμως ένα πολύ σημαντικό κέρδος: έμεινες φτωχός στην τσέπη, αλλά πλούσιος στη σκέψη.

Ν. Πολίτης